

**සැබෑ ජනතා බලයක් වෙනුවෙන් මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම:
ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන දේශපාලන සන්දර්භය පිළිබඳ නීති විද්‍යාත්මක විවරණයක්.
කුසල් කාවින්ද අමරසිංහ¹**

සංක්ෂේපය

“පැරැන්න මිය යමින් පවතින අතර, නවීනත්වය ඉපදීමට වෙර දරයි: මේ අරාජක කාලය තුළ විපරිතයන් බිහිවේ.” - අන්තෝනියෝ ග්‍රම්ස්ට් - (සිරගත සටහන් - 1929-1935)

ශ්‍රී ලංකාව දැන් සිටින්නේ සමාජ-ආර්ථික හා දේශපාලන බිඳවැටීමක් අද්දර ය. නිදහසින් පසු රාජ්‍යය මුහුණ දුන් දරුණුතම මූල්‍ය අර්බුදයට ශ්‍රී ලංකාව පත්ව ඇති අතර; ආහාර, ඉන්ධන, ඖෂධ ඇතුළු බොහෝ දේ අබණ්ඩව හිඟවෙමින් පවතී. නිදහසින් පසු දශක හතක් තුළ රාජ්‍ය පාලනයේ අසමත් කළමනාකාරිත්වය රට අරාජිකත්වය දක්වා රැගෙන යාමට සමත් වූ බව නොරහසකි. එසේ හෙයින් ජනතාව විසින් මේ මොහොතේ බලකර සිටිනුයේ රාජ්‍ය පාලන බලය ජනතාව සතු කරන ලෙසය.

‘මූලික නියාමය’ (*Grundnorm*) යනු හන්ස් කෙල්සන් (1881 - 1973) නම් නීති රචකයා විසින් ඔහුගේ ‘නීතිය පිළිබඳ නිර්මලවාදය’ (*Pure Theory of Law*) නම් නිබන්ධනයෙහි නිර්වචනය කරන ලද නීතිවිද්‍යාත්මක යෙදුමකි. ඔහු අර්ථදක්වන ආකාරයට ‘මූලික නියාමය’ යනු ඕනෑම සහ සෑම නීති පද්ධතියකටම පදනම වන මූලික සම්මතයක්, නියෝගයක් හෝ රීතියක් වේ. ඒ අනුව යම් නීති පද්ධතියක යාථාදෘෂ්ඨික නීතියේ වලංගුභාවයේ මූලාශ්‍රය ලෙස මෙම ‘මූලික නියාමය’ සැලකිය හැකිය.

නීති පද්ධතියක ‘මූලික නියාමය’ වෙනස් කළ හැකි එකම මාර්ගය ‘විච්චය’ පමණක් බව කෙල්සන්ගේ අදහසයි. ඔහු දක්වන පරිදි “සාර්ථක විච්චයකින් පසුව වුවද පැරණි ව්‍යවස්ථාව සහ ඒ මත පදනම් වූ නීති ක්‍රියාත්මක වන බව කිසිදු නීති විශාරදයකු තර්ක කරන්නේ නැත.” 1972 දී ශ්‍රී ලංකාව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විච්චයකට මුහුණ දුන් අතර එය ‘මූලික නියාමය’ වෙනස් කිරීමට හේතු සාධක විය. මෙම නිශ්චිත මොහොත තුළ ද නිර්මාණය වී ඇත්තේ ‘මූලික නියාමය’ ප්‍රතිස්ථාපනය කළ හැකි ඓතිහාසික අවස්ථාවකි. ඒ අනුව, නීතිවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ඨිකෝණයෙන් නිරීක්ෂණය කරන විට ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් තත්ත්වය විච්චයක එළිපත්තේ සිටීමක් ලෙස සැලකිය හැකිය. ‘ජනතාවගේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක්’ ජනතාව විසින් පැනවීම තුළින්, ‘ජනතාවාදී නව මූලික නියාමයක්’ ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට නම් මෙම විභවය නිවැරදිව උපයෝජනය කළ යුතුය.

මූල පද : ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, මූලික නියාමය, විච්චය

¹ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නීතිඥ, කලීකාවාර්ය (ආධුනික): නීති පීඨය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය.

1. ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික අර්බුදය

ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන අර්බුදයට දශක ගණනාවක ඉතිහාසයක් පවතී. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ සිදු වූයේ, පාලන තන්ත්‍රයන්ගේ දූෂණ සහ අනිසි කළමනාකාරිත්වය හේතුවෙන් පැසෙමින් පැවති ගිනි කන්දක් සක්‍රීය තත්ත්වයට පත් වීම පමණි. අද මතුව ඇත්තේ ස්වාධීන හෝ හුදකලා අර්බුදයක් නොව දේශපාලනික හා ආර්ථික වශයෙන් එකිනෙකට ආබේදී වූ අර්බුද රැසක සාමූහික නියෝජනයකි.²

1977 දී විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වාදීමෙන් පසු බිහි වූ නිදහස් වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකය විසින් මෙහෙයවන ලද අධි-පරිභෝජනවාදී ආර්ථික රටාව විසින් ‘ආර්ථික අර්බුදය’ නිර්මාණය කරන ලද අතර, 1978 දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සහ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය මගින් බිහි කරන ලද විකෘතිය තුළ ‘දේශපාලන අර්බුදය’ නිර්මාණය වූ බවට අර්ථකථනය කළ හැක.

පසුගිය දශකය තුළ ශ්‍රී ලංකා රජය විදේශ ණය හිමියන්ගෙන් විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ණයට ගෙන ඇති අතර, ප්‍රතිලාභ විරහිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා ගන්නා වූ මෙම අධික ණය නිසා රට ණය අර්බුදයක ගිලාබැස ඇත. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට අනුව ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ උද්ධමනය 2021 සැප්තැම්බර් මාසයේදී 6.2% සිට 2022 පෙබරවාරි මාසයේදී 17.5% දක්වා තුන් ගුණයකින් වැඩි වී තිබේ.³ (වර්තමානයේ උද්ධමන අනුපාතිකය මහබැංකු දත්ත අනුව 20% ඉක්මවා ගොස් ඇති අතර, ඇමරිකාවේ ජෝන් හොප්කින්ස් විශ්වවිද්‍යාලයේ ව්‍යවහාරික ආර්ථික විද්‍යාව පිළිබඳ මහාචාර්ය ස්ටීව් හෙන්ක්ස් ට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනය ලොව දෙවැනි වැඩිම උද්ධමන අනුපාතිකය යි.)⁴ ජූලි මාසයේදී කල් පිරෙන ඩොලර් බිලියනයක ජාත්‍යන්තර ස්වෛරී බැඳුම්කරයක් ද ඇතුළුව මෙම වසරේ ඉතිරි කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවට ඩොලර් බිලියන 4 ක පමණ ණය ගෙවීමට සිදුවේ.⁵ ඉතිහාසයේ පළමුවරට ශ්‍රී ලංකාව ණයගෙවීම් පැහැර හැරීමේ තත්ත්වයකට පත්ව ඇති අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන ආර්ථිකය ඉන්ධන, ආහාර ද්‍රව්‍ය සහ ඖෂධ ඇතුළු අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමට පවා ප්‍රමාණවත් නොවන තරමේ ඉතිහාසයේ දරුණුතම විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් (ඇ.එ.ජ. ඩොලර්) සංචිත හිඟයට මුහුණ දී ඇත.

සමාකලීන ආර්ථික අර්බුදය විසින් නිර්මාණය කර ඇති සමාජ, දේශපාලන අර්බුද ගණනාවකට ශ්‍රී ලාංකිකයෝ මුහුණදෙමින් සිටිති. දේශපාලනික වශයෙන් රට අස්ථාවර බව අප අකමැත්තෙන් වූවද පිළිගත යුතුය. කිසිදු පුරවැසියකු පාලනතන්ත්‍රයේ සැලසුම් විරහිතභාවය වෙත විශ්වාසය නොතබන තත්ත්වයක් නිර්මාණය වී ඇත. ජනතාව සංවිධානය වීම වැළැක්වීම සඳහා කිහිප අවස්ථාවකදී ම හදිසි නීතිය පවා පනවනු ලැබුවද, ඒ කිසිවක් වර්තමානයේ රට මුහුණ දී ඇති අර්බුදය අවසන් කිරීමට සමත් වී නැත.

2. පැරණි සම්මුතිය අවසන්.

‘පාලකයා වගකිව යුත්තේ දෙවියන්ට මිස ජනතාවට නොවේ’ යන අතාර්කික දේවවරම්වාදී පිළිගැනීම 17 වැනි සියවසේ දී ඉස්මතු වූ ‘සමාජ සම්මුතිවාදය’ (Social Contract Theory) තුළින් ප්‍රතික්ෂේප විය. නූතන නියෝජන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී (representative democracy) ආණ්ඩුක්‍රමය පදනම් වන්නේ මෙම සමාජ ගිවිසුම නොහොත් සම්මුතිය පිළිබඳ කතිකා ආධ්‍යානය මතය.⁶

² Kusal Amarasinghe, *Sri Lankan Crisis: A Jurisprudential Overview*, International Journal of Law Management & Humanities [Vol. 5 Iss 3;] p.206.
³ <https://www.cbsl.gov.lk/measures-of-consumer-price-inflation> (2022/07/05).
⁴ Prof. Steve H. Hanke is a Professor of Applied Economics and Founder & Co-Director of The Johns Hopkins Institute.
⁵ <https://edition.cnn.com/2022/04/05/asia/sri-lanka-economic-crisis-explainer-intl-hnk/index.html> (2022/07/05).
⁶ සුමිත් ලාමන්ද, ජීවිතයක් තියෙන රටක් හදන අලුත් සම්මුතියක්, [https://www.colombotelegraph.com/\(2022/07/06\)](https://www.colombotelegraph.com/(2022/07/06)).

සමාජ සම්මුති සම්ප්‍රදායේ වඩාත් වාමවාදී වින්තකයා වන ජීන් ජැක්වින් රුසෝට (Jean-Jacques Rousseau) අනුව, අප සැමවිටම ප්‍රාරම්භක සම්මුතිය වෙත යොමු වීම වැදගත් වේ.⁷ රුසෝ ප්‍රාරම්භක සම්මුතිය යනුවෙන් අර්ථකථනය කරන්නේ, සමාජයක් සාමූහිකව එක් වී ඇතිකරගන්නා වූ මූලික එකඟතාවය යි. පාලකයන් වෙත බලය පැවරීම සඳහා අප විසින් ඇතිකරගත් මෙම මූලික එකඟතාවයේ පදනම් කොන්දේසිය වන්නේ පොදු කැමැත්ත (general will) මත පිහිටා පොදු යහපත වෙනුවෙන් ක්‍රියා කළ යුතු බවයි.⁸ මෙලෙස ජනතාව විසින් ජනතාව වෙනුවෙන් තීරණ ගන්නා ජනතාව සතු පරම වූ බලය පරමාධිපත්‍යය (sovereignty) යනුවෙන් රුසෝ හඳුනාගනී. පරමාධිපත්‍යය යනු පොදු කැමැත්ත ඉටුකිරීම හැර අන් යමක් නොවන බැවින්, එය අත්සතු කළ නොහැකි බව රුසෝ ගේ අදහසයි.⁹ එබැවින්, මැතිවරණ තුළින් සිදුවන්නේ තාවකාලිකව බලය සම්ප්‍රේෂණය කිරීමක් (transmitting) මිස පරමාධිපත්‍යය පවරාදීමක් නොවේ. අනතුරුව ද්විතීක සම්මුතිය ඇතිවන්නේ පාලකයා හා ජනතාව අතරයි. එම ද්විතීක සම්මුතිය ප්‍රකාරව ජනතාවගෙන් ලද බලය ජනතාවගේ පොදු යහපත වෙනුවෙන් භාවිත කිරීමට පාලකයා බැඳී සිටී. යම්භෙයකින් පොදු යහපත ඉටුකිරීමට පාලකයා අසමත් වන්නේ නම් එකී සම්මුතිය අවසන් කිරීමට ජනතාව වෙත සුජාත වූ අයිතියක් පවතී.

මේ අනුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හඳුනාගත යුත්තේ ජනතාව සහ පාලකයා අතර ඇති කරගත් සම්මුතියක් ලෙසය. ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රමය වෙත අවධානය යොමු කිරීමේ දී, ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 03 වැනි ව්‍යවස්ථාව අනුව,

“ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ පරමාධිපත්‍යය ජනතාව කෙරෙහි පිහිටා ඇත්තේ ය. පරමාධිපත්‍යය අත්හළ නොහැක්කේ ය. පරමාධිපත්‍යයට පාලන බලතල, මූලික අයිතිවාසිකම් සහ ඡන්ද බලය ද ඇතුළත් වන්නේ ය.”

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ආරක්ෂාව ද ඇතුළුව ජනතාවගේ විධායක බලය ජනතාව විසින් තෝරා පත් කර ගන්නා ජනරජයේ ජනාධිපතිවරයා විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. මහජනතාවගේ ව්‍යවස්ථාදායක බලය මහජන ඡන්දයෙන් තේරී පත් වූ නියෝජිතයින්ගෙන් සමන්විත පාර්ලිමේන්තුව විසින් සහ ජනමත විචාරණයකදී ජනතාව විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.¹⁰

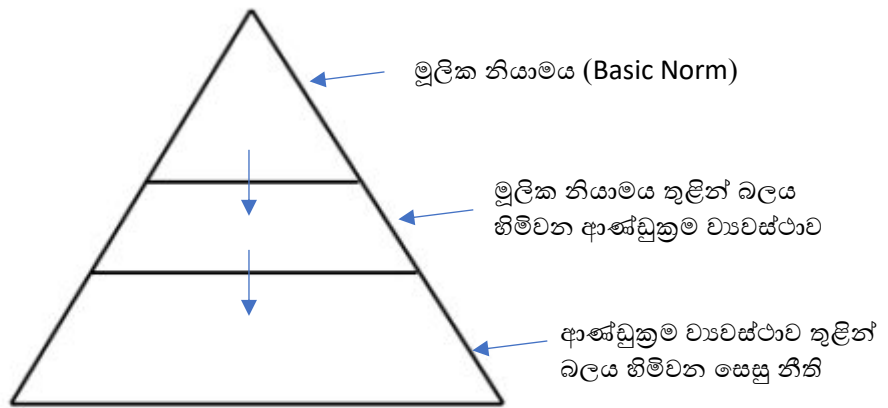
එහෙත් ගැටලුව වන්නේ, වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපති ධුරය මහින් හෝ පාර්ලිමේන්තුව තුළ හෝ ජනතාවගේ පරමාධිපත්‍යය නිසි ලෙස නිරූපණය වන්නේ ද? යන්නයි. එසේ නොවන්නේ නම් පාලකයා හා ජනතාව අතර පවත්නා සම්මුතිය අහෝසිකර දැමිය යුතුය. ජනතා අභිලාෂය නිරූපණය නොවන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් හුදු හිස් ලියැවිල්ලක් පමණි. එබැවින් අද වන විට පවතින පැරණි සම්මුතිය තවදුරටත් වලංගු වන්නේ ද යන්න ගැටලුසහගතය.

3. මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම.

ඔස්ට්‍රියානු ජාතික නීතිවේදියෙකු වූ හාන්ස් කෙල්සන් (Hans Kelsen) දක්වන ආකාරයට, සෑම නීති පද්ධතියක්ම නියාමයන්ගේ (Norms) එකතුවකි. ඔහුට අනුව එක් නියාමයක් ඊට ඉහළින් ඇති තවත් නියාමයක් තුළින් බලය හිමිකරගනී.¹¹ කෙල්සන් පවසන්නේ, මෙලෙස පහළ ඇති සෙසු නියාමයන් වෙත බලය පවරන එක් මූලික නියාමයක් (Basic Norm) සෑම නීති පද්ධතියකම ඉහළින් පවතින බවයි.

⁷ Jean-Jacques Rousseau, The Social Contract, Ed: © Jonathan Bennett (2017) “We must always go back to a first agreement”, p.6.
⁸ Ibid – “the common good must be done by the general will.”, p.17.
⁹ Ibid – “I hold then that sovereignty, being nothing less than the exercise of the general will, can never be alienated.”, p.17.
¹⁰ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, 4 වන ව්‍යවස්ථාව.
¹¹ Kelsen, The Pure Theory of Law and Analytical Jurisprudence, 57-59 HARV. L. REV. 44, (1941), reprinted in H. KELSEN, WHAT IS JUSTICE? (1957).

මෙම මූලික නියාමය උපකල්පිතයකි (presupposed).¹² රටක ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක වලංගුභාවය නිර්ණය වන්නේ ද මෙම මූලික නියාමයේ වලංගුභාවය මතය.¹³

(රූපසටහන:01 - නියාමයන් ගේ ථේරාවලිය)

ජෝසප් රාස්ට් (Joseph Raz) අනුව මූලික නියාමය යනු නීති පද්ධතියක බලය පැවරීමේ ආරම්භක පදනමයි.¹⁴ මූලික නියාමයක් තුළින් ව්‍යුත්පන්න වන අන් සෑම නියාමයක්ම (නීතියක්ම) එකී මූලික නියාමයේ සුජානභාවය අත්පත්කර ගනී.

කෙල්සන්ට අනුව මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කළ හැක්කේ, ‘විප්ලවයක්’(Revolution) තුළින් පමණි.¹⁵ නීතිවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ඨිකෝණයකින් විග්‍රහ කිරීමේ දී, විප්ලවය යනු, ‘බලාත්මකව පවත්නා වූ බලාධිකාරය (Order) එම බලාධිකාරය විසින් අපේක්ෂා නොකළ අයුරින්, නව බලාධිකාරයක් තුළින් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමයි.’¹⁶ කෙල්සන් විග්‍රහ කරන ආකාරයට, ‘සාර්ථක විප්ලවයකින් පසුව පැරණි ව්‍යවස්ථාව සහ ඒ මත පදනම් වූ නීති, පැරණි ක්‍රමය අනුව ම අවලංගු කර නොමැති බැවින්, තවදුරටත් බලාත්මකව ක්‍රියාත්මක වන බවට කිසිදු නීති විශාරදයෙකු විසින් තර්ක කරන්නේ නැත.’¹⁷

කෙල්සන් ගේ න්‍යාය ‘නීතිය පිළිබඳ නිර්මලවාදය’ (Pure Theory of Law) ලෙස හඳුන්වන්නේ එය කිසිදු ආකාරයක දේශපාලනික පදනමක් නොසලකා යථාදෘෂ්ඨික (Positivist) ලෙස නීතිය විග්‍රහ කරන බැවිනි. එබැවින්, අධිකරණ වෙත දේශපාලන විග්‍රහයන්ගෙන් ව්‍යුක්තව රාජ්‍යයන් තුළ සිදුවන සාර්ථක විප්ලවයන් වෙත නීත්‍යානුකූල පිළිගැනීමක් ලබාදීමේ අවකාශය නිර්මාණය වේ.¹⁸ ඒ අනුව

¹² ජර්මානු භාෂාවෙන් මෙම මූලික නියාමය හඳුන්වන්නේ ‘grundnorm’ යනුවෙනි.
¹³ Ibid, p. 63 “What is the reason for the validity of the constitution? The norm from which the constitution derives its validity is the basic norm of the legal order.”
¹⁴ Joseph Raz, Kelsen's Theory of The Basic Norm, The American Journal of Jurisprudence, p.97.
¹⁵ Kelsen, General Theory of Law and State, Harvard ed., 1945, “Change of the Basic Norm: It is just the phenomenon of revolution which clearly shows the significance of the Basic Norm.” p.118.
¹⁶ Walkers Sons & Co: (U.K) ltd Vs. W.P Gunatilake and others (C.A.(S.C.) Application 365/76), “the decisive criterion of a revolution is that order in force is overthrown and replaced by a new order in a way which the former had not itself anticipated.” pp.16-17.
¹⁷ Kelsen, (n 14), "No jurist would maintain that even after a successful revolution the old constitution and the laws based thereupon remain in force, on the ground that they have not been nullified in a manner anticipated by the old order itself.", p.118.
¹⁸ J. W. Harris, When and Why Does the Grundnorm Change? The Cambridge Law Journal, Apr., 1971, Vol. 29, No. 1 (Apr., 1971), pp. 103-133. “Kelsen's theory was positivistic (indeed, "pure"), and therefore apolitical. The theory, therefore, licensed the judges in the revolution cases or so they held to accept the legality of the successful revolutions occurring in their respective countries, without entering the political arena.”, p.104.

විප්ලවීය බල පෙරළියක සුභාභාවය තහවුරු කිරීම සඳහා කෙල්සන්ගේ න්‍යාය වඩා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරන බවට තර්ක කළ හැක.

විප්ලවීය බල පෙරළියකින් පසු වුව ද, නව මූලික නියාමය සඳහා අනුමැතිය හිමිවීමට නම් එය අවම ප්‍රතිඵලදායීත්වයකින් (Minimum effectiveness) යුක්ත විය යුතුය. එසේ නොවනේ නම් එකී විප්ලවීය විභවයේ වලංගුභාවය (Validity) ප්‍රශ්නගත විය හැක.¹⁹ කෙල්සන් පවසන අකාරයට නව මූලික නියාමයක් සඳහා වලංගුභාවය හිමිවීමට එය ප්‍රතිඵලදායීත්වයකින් යුක්ත වීම අනිවාර්ය කොන්දේසියක් වේ. එහෙත් මෙහිදී ප්‍රතිඵලදායීත්වය මැනිය හැකි මිනුම් දණ්ඩ කුමක් ද ? යන්න ගැටලුවකි. කෙසේවෙතත්, සාර්ථක විප්ලවයකින් පසුව නිර්මාණය වන නව නීතියක් පිළිගැනීමේ දී කෙල්සන් දක්වන පරිදි දේශපාලන විභවය අත්හැර හුදෙක් නීතිය සන්දර්භය පමණක් සලකා බලා එහි වලංගුභාවය තීරණය නොකළ යුතු බව ඇතැම් නීතිවේදීන්ගේ අදහසයි.²⁰ එහෙත් සැබැවින්ම විප්ලවයක් යනු දේශපාලන ක්‍රියාවලියක් වන බැවින් ගැටලුව ඇත්තේ ඊට නෛතික පිළිගැනීම ලබාගැනීම තුළය. බොහෝ නීතිවේදීන් විසින් ප්‍රශ්නගත කරනු ලබන්නේ විප්ලවයක නෛතික වලංගුභාවය මිස, දේශපාලන විභවභාවය නොවන බැවින්, කෙල්සන් ගේ අදහස විප්ලවයක් සඳහා නෛතික වලංගුභාවයක් හිමිකරදීමට සමත් වන නීතිවිද්‍යාත්මක මතවාදයක් බවට පිළිගත හැක.

4. මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම පිළිබඳ ගෝලීය අත්දැකීම්.

1789 දී විප්ලවයක් මගින් ප්‍රංශ රාජ්‍යයේ පෙරළා දමා ප්‍රංශ ජනරජය (French Republic) නිර්මාණය කිරීම ලෝක ඉතිහාසයේ වැදගත් සන්ධිස්ථානයකි. එමෙන්ම 1791 දී බ්‍රිතාන්‍ය යටත්විජිතකරණයෙන් නිදහස් වූ එක්සත් ජනපද (United States of America) නව ජාතික රාජ්‍යයක් බවට පත්වීමත්, 1917 ශ්‍රේෂ්ඨ ඔක්තෝබර් විප්ලවයෙන් අනතුරුව රුසියානු සාර් අධිරාජ්‍යය බිඳ දමා සෝවියට් සමූහාණ්ඩුව (The Soviet Union) ස්ථාපිත කිරීමත්, 1911 දී සිවිල් යුද්ධයක් තුළින් චීන අධිරාජ්‍යය පෙරළා දමා චීන ජනරජය (Republic of China) නිර්මාණය වීමත්, අනතුරුව 1949 දී මහජන චීන සමූහාණ්ඩුව (People's Republic of China) ගොඩනැගීමත්, ලෝක ඉතිහාසය තුළ සිදුවූ දැවැන්ත විප්ලවයන් ලෙස හඳුනාගත යුතුය. මෙම සියලුම විප්ලවයන් තුළින් සිදු වූයේ, 'පැරණි ක්‍රමය විසින් අපේක්ෂා නොකළ ආකාරයකින් එය පෙරළා දමා නව ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීමකි.'

එසේ හෙයින්, මෙම දේශපාලන සංසිද්ධීන් පිළිබඳ විග්‍රහ කිරීමේ දී ඒවා හඳුනාගත යුතු වන්නේ පැරණි මූලික නියාමය අහෝසිකර, නව මූලික නියාමයක් ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලද අවස්ථා ලෙස ය. ඒ අනුව, කිසියම් නීති පද්ධතියක නියාම දාමය බිඳ වැටීම සහ නව නීති පද්ධතියක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම නෛතික විප්ලවයක් (Legal Revolution) ලෙස මිචෙල් ස්ටීවන් ග්‍රීන් (Michael S. Green) විග්‍රහ කරයි.²¹

The State v. Dosso (1958) ²² නඩුවේ දී පාකිස්ථාන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් තහවුරු කරන ලද්දේ, 1958 දී ඉස්කන්දර් මිර්සා (Iskandar Mirza) ගේ නායකත්වයෙන් එරට සිදු වූ බලපෙරළියෙන් අනතුරුව නව නීති පද්ධතියක් ප්‍රතිස්ථාපනය වූ බවයි. 1958 ඔක්තෝබර් 7 වැනි දින ජනාධිපති මිර්සා විසින් පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව අවලංගු කර ව්‍යවස්ථාදායක සභාව විසුරුවා හරින ලද අතර, අනතුරුව "යුධ නීතිය" (Martial Law) ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාදාමය පැවති ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට කිසිසේත්ම අනුකූල නොවූ ද පාකිස්ථාන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් අර්ථනිරූපණය කරන ලද්දේ එය නව මූලික නියාමයක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමක් ලෙස ය.²³

¹⁹J. M. Eekelaar, "Legal Politics: Norms behind the Grundnorm" (1968) 26 C.L.J. 233, pp.253-254.
²⁰ J. W. Harris, (n 17), p.105.
²¹ Green, Michael S., "Legal Revolutions: Six Mistakes About Discontinuity in the Legal Order" (2005). College of William & Mary Law School, Faculty Publications. p.174.
²² (1958) 2 Pakistan S.C. 180.
²³ T. K. K. Iyer, Constitutional Law in Pakistan: Kelsen in the Courts, The American Journal of Comparative Law, Autumn, 1973, Vol. 21, No. 4 (Autumn, 1973), pp. 759-771.

1966 පෙබරවාරි 22 දා උගන්ඩා අග්‍රාමාත්‍ය ඇපලෝ මිල්ටන් ඔබෝට්ට් (Apollo Milton Obote) විසින් පැවති ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව බලරහිත කර සියලු බලතල තමා වෙත නතුකරගත් අතර, අනතුරුව උගන්ඩා ව්‍යවස්ථාදායකය වූ ජාතික කවුන්සිලය විසින් නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පනවනු ලැබීය. මෙම බලපෙරළිය තුළින් උගන්ඩාවේ නව මූලික නියාමයක් ප්‍රතිස්ථාපනය වූ බව, *Uganda v. Commissioner of Prisons, Ex Parte Michael Matovu (1966)*²⁴ නඩු තීන්දුවේ දී එරට උපරිමාධිකරණය විසින් ප්‍රකාශ කරන ලදී. ඒ අනුව, සාර්ථක විප්ලවයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිහි වූ 1966 නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව උගන්ඩාවේ වලංගු මූලික නීතිය වන බවට අධිකරණය තීරණය කළේ ය.

බ්‍රිතාන්‍ය ප්‍රීට් කවුන්සිලය ඉදිරියේ කැඳවන ලද *Madzimbamuto v. Lardner-Burke (1969)*²⁵ නඩුවේ දී කිසියම් පාලනතන්ත්‍රයක වලංගුභාවය නිර්ණය කිරීම පිළිබඳව රීඩ් සාමිවරයා (Lord Reid) විසින් සපයන ලද අර්ථනිරූපණය වඩා වැදගත් වේ. එම අර්ථනිරූපණයේ දී රීඩ් සාමිවරයා විසින් විග්‍රහ කරනු ලැබුවේ, “ඓතිහාසික සත්‍යය නම් වර්තමානයේ දී නීත්‍යානුකූල යැයි පිළිගන්නා බොහෝ පාලනතන්ත්‍ර ආරම්භයේ දී කුමන්ත්‍රණයකින් (coups d'état) හෝ විප්ලවයකින් (Revolution) බලයට පත් වූ ඒවා වන බැවින්, නීතිය (අධිකරණය) විසින් මෙම කාරණය පිළිබඳව සිය අවධානය යොමුකළ යුතු බවයි.”²⁶

ඒ අනුව, පවතින පාලන තන්ත්‍රය බලය ලබාගත් ආකාරය දෙස නොව, එම පාලනතන්ත්‍රයේ වර්තමාන නෛතික පිළිගැනීම පිළිබඳව අධිකරණය විසින් අවධානය යොමු කළ යුතු බව *Madzimbamuto* නඩුවේ දී ප්‍රකාශ විය .

2000 වසරේ දී ෆිජි (Fiji) හි සිදු වූ බලපෙරළිය හා එහි නීත්‍යානුකූලභාවය පිළිබඳව ප්‍රශ්නගත වූ *Republic of Fiji v. Prasad (2001)*²⁷ යන අධිකරණ තීරණයේ දී ෆිජි අභියාචනාධිකරණය විසින් විග්‍රහ කරන ලද්දේ, “කිසියම් පාලන තන්ත්‍රයක් වෙත පවතින අනුකූලතාවය (conformity) තීරණය වන්නේ ඊට පවතින බලය හෝ බලහත්කාරය මත ඇතිවන බිය මත නොව, මහජනයාගේ පිළිගැනීම සහ සහයෝගය පැවතීම මත බවයි.”²⁸

එනමින්, කිසියම් බලාධිකාරයක් බලය ලබාගත්තේ කුමන ආකාරයකින් වුව ද ඊට මහජනතාවගේ පිළිගැනීම සහ සහයෝගය හිමි නොවන්නේ නම්, ඊට වලංගුභාවයක් හිමි නොවන බව පිළිගත යුතු සත්‍යයකි.

මේ අනුව, බල පෙරළියකින් පසු ස්ථාපිත වූ නව බලාධිකාරයක නෛතිකභාවය ප්‍රශ්නගත කිරීමේ දී අධිකරණය වඩාත් සැලකිලිමත් විය යුත්තේ, එම බලාධිකාරය විසින් බලය ලබාගත් ආකාරය පිළිබඳව නොව ඊට ජනතාවගේ අවනතභාවය හිමිවීම (conformity) සහ එම බලාධිකාරය වෙත පවතින නෛතික වලංගුභාවය (validity) කෙරෙහි ය.

ලෝක ඉතිහාසයේ විප්ලවීය බලපෙරළියක් ප්‍රශ්නගත වන බොහෝ අවස්ථාවන් වලදී අධිකරණයන් විසින් අවධානය යොමු කර ඇති නීති විද්‍යාත්මක න්‍යාය වන්නේ කෙල්සන් ගේ ‘නීතිය පිළිබඳ නිර්මලවාදය’ යි. ඒ අනුව, ගෝලීය වශයෙන් සාකච්ඡා කළ හැකි බොහෝ විප්ලවීය සංසිද්ධීන් තුළ රාජ්‍යතන්ත්‍රයක බලමූලය ප්‍රතිස්ථාපනය වීම පිළිබඳව කෙල්සන්ගේ න්‍යාය වඩාත් නිවැරදි නෛතික විග්‍රහයක් සැපයීමට සමත් වී ඇති ආකාරය හඳුනාගත හැක.

²⁴ (1966) 1 EA, at p.514.
²⁵ (1969) 1 AC 645.
²⁶ Ibid, p.724. “It is an historical fact that in many countries - and indeed in many countries(which are or have been under British Sovereignty) there are now régimes which are universally recognised as lawful but which derive their origins from revolutions or coups d'état. The law must take account of that fact.”
²⁷ (2001) 2 LRC 743.
²⁸ Ibid, “conformity must stem from popular acceptance and support as distinct from tacit submission to coercion or fear of force.”

5. ශ්‍රී ලංකාවේ යටත්විජිත මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම.

වර්ෂ 1815 දී උඩරට ප්‍රභූන් සහ බ්‍රිතාන්‍යයන් අතර ඇති වූ උඩරට ගිවිසුම ප්‍රකාරව ශ්‍රී ලංකාව සුර්ණ වශයෙන් බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍යයේ යටත්විජිතයක් බවට පත් විය. අනතුරුව 1818 දී හා 1848 දී අධිරාජ්‍යයට එරෙහිව සන්නද්ධ නැගිටීම් ද්විත්වයක් සිදු වුවද, එම අරගල දැඩි මර්දනය හමුවේ යටපත් කිරීමට බ්‍රිතාන්‍යයෝ සමත් වූහ. 1833 සිට 1947 දක්වා විවිධ අවස්ථාවන්හි දී බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් මෙරටට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් හඳුන්වාදීමට සමත් විය. නමුත් මෙම කිසිදු අවස්ථාවක දී බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් 1815 දී ස්ථාපිත කරන ලද ‘යටත් විජිත මූලික නියාමය’ (*Colonial Grundnorm*) ප්‍රතිස්ථාපනය වූ බවට තර්ක කළ නොහැක. 1948 දී ශ්‍රී ලංකාව බ්‍රිතාන්‍යයෙන් අර්ධ නිදහසක් හිමිකරගනු ලැබුවද, තවදුරටත් බ්‍රිතාන්‍ය කිරීටයේ රාජ්‍ය නායකත්වය පිළිගන්නා වූ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයට අයත් ඩොමීනියන් රාජ්‍යයක් (A Dominion State) ලෙස පැවතුණි.

ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්‍ෂය, ලංකා සම සමාජ පක්‍ෂය හා ලංකා කොමියුනිස්ට් පක්‍ෂය ප්‍රමුඛ සමගි පෙරමුණු රජය 1970 මහමැතිවරණය ජයග්‍රහණය කරන්නේ මෙවැනි පසුබිමක් තුළය. ආණ්ඩුවේ පාර්ශ්වයන් විසින් මැතිවරණයට පෙර, 1968 දී මහනුවර දී අත්සන් කළ කරුණු විසිහතක් ඇතුළත්ව තිබූ එකඟතාවයේ, නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කිරීම තුළින් බ්‍රිතාන්‍යයෙන් සම්පූර්ණයෙන් නිදහස් වූ ජනරජයක් බිහිකළ යුතුය යන පොරොන්දුව ලබා දී තිබුණි.²⁹ එබැවින්, සමගි පෙරමුණ රජයේ පළමු ප්‍රයත්නය වූයේ ස්වස්ථානික (Autochthonous) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කිරීම ය. ඒ අනුව එවකට පාර්ලිමේන්තුවේ සිටි සියලුම මහජන නියෝජිතයන් ගාලුමුවදොර පිහිටි පැරණි පාර්ලිමේන්තු ගොඩනැගිල්ලේ දී රැස් නොවී, 1970 ජූලි 19 වැනි දා කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයේ නව රහඹලේ දී රැස්වූයේ ජනරජ ව්‍යවස්ථාව සම්පාදනය කිරීමේ වැඩකටයුතු සඳහා මුලපිරීමට ය.³⁰ ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධානත්වය දැරූ ආචාර්ය කොල්වින් ආර්. ද සිල්වා විසින් නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ක්‍රියාවලිය ආරම්භයේ දී ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ,

“මෙය පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පිරියම් කිරීමක් නොවේ. පවතින අත්තිවාරමක් මත නව උපරි ව්‍යුහයක් ගොඩනැගීමක් ද නොවේ. අප නිරතව සිටින්නේ මේ රටේ ජනතාව විසින් අනාගතයේ දී අත්පත්කරගන්නා වූ නව ගොඩනැගිල්ලකට නව අඩිතාලමක් සැකසීමේ ක්‍රියාවලියක ය.” යනුවෙනි.³¹

ඒ අනුව 1972 මැයි 22 දා ශ්‍රී ලංකාව ජනරජයක් බවට පත් වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1815 සිට පැවති ‘යටත් විජිත මූලික නියාමය’ මූලිකුප්‍රවා දමා නව ‘ජනරජ මූලික නියාමනයක්’ (*A Republican Grundnorm*) ස්ථාපිත විය.

මේ අනුව 1972 පළමු ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සම්පාදනය ක්‍රියාවලිය, නිදහස් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම සහ එකම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විප්ලවය (Constitutional Revolution) ලෙස ද හඳුනාගත හැක.

එහෙත් 1978 දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව නිර්මාණය කිරීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විප්ලවයක් වශයෙන් අර්ථකථනය කළ නොහැක. 1977 දී බලයට පත් වූ ජේ.ආර්. ජයවර්ධන පාලන තන්ත්‍රය විසින් නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කරන ලද්දේ පැවති මූලික නියාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමකින් තොරව ය. මේ පිළිබඳ වඩාත් වැදගත් නීති විද්‍යාත්මක විවරණයක් *Walker & Sons (U.K.) Ltd v. W.P.Gunatilleke (1979)*³² නඩුවේ දී, ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් සපයන ලදී. ඒ අනුව

²⁹ පීටර් කැනිසුට් පෙරේරා, *ශ්‍රී ලංකා ජනරජය බිහිවීම*, 2021 ඔක්තෝබර් 02 දා ලංකාදීප ජාතික පුවත්පත.
³⁰ Ibid.
³¹ M.J.A. Cooray, *Judicial Role Under the Constitution of Ceylon/Sri Lanka, An History and Comparative Study*, p. 217. “This is not a matter of tinkering with some Constitution. Nor is it a matter of constructing a new superstructure on an existing foundation. We are engaged in the task of laying a new foundation for a new building which the people of this country will occupy.”
³² C.A. (S.C) Application No: 365/76.

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් භාන්ස් කෙල්සන් උපුටා දක්වමින් විග්‍රහ කරනු ලැබුවේ ‘විප්ලවයක තීරණාත්මක නිර්ණායකය වනුයේ පවතින බලාධිකාරය පෙරළා දමා එකී පැවති බලාධිකාරය විසින් අපේක්ෂා නොකළ ආකාරයට නව බලාධිකාරයක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම’ වන බවයි. එහෙත් 1978 දී සිදුවූයේ එවැන්නක් නොවේ. හුදෙක් මැතිවරණයකින් සිදු වූ බලපෙරළියක් විප්ලවයක් ලෙස අර්ථකථනය කළ නොහැකි වන්නේ මෙම පදනම මතය.

6. සාරාංශය.

මෙම නිශ්චිත මොහොත ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ඉතිහාසයේ සුවිශේෂී සන්ධිස්ථානයක් සනිටුහන් කිරීමට සමත් වී ඇත. මෙරට පළමු වරට මහජන අරගලයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සුවිශාල ජනවරමකින් බලයට පත් වූ ආණ්ඩුවකට සහ විධායක ජනාධිපතිවරයාට ඉල්ලා අස්වීමට සිදු විය. ගෝලීය හා කලාපීය දේශපාලන ප්‍රවාහයට එය නවමු අත්දැකීමක් බව නොරහසකි. තුන් මසක් පුරාවට විරෝධතා හා උද්ඝෝෂණ වල නියැලෙමින් සිටි ජනතාව අවසානයේ ජනාධිපති මන්දිරයට කඩාවැදී එය අත්පත්කරගත්හ. ‘පාර්ලිමේන්තුවෙන් පිටත මහජන බලයක්’ යන්න මෙම ජනතා අරගලය තුළ වඩාත් කැපීපෙනෙන සටන් පාඨයක් වන්නේ මෙවැනි පසුබිමක් තුළ ය. එබැවින්, නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පැහැදිලිවම ප්‍රශ්නගත වී ඇති මොහොතක මෙම සටන්පාඨයේ වලංගුභාවය පිළිබඳ විමසීම මෙන්ම ජනතාවාදී නව මූලික නියාමයක් ස්ථාපිත කිරීමේ විභවය පරීක්ෂා කිරීම ද වැදගත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සහ ඉන් ගොඩනැගී ඇති විධායක ජනාධිපති ධුරය හා පාර්ලිමේන්තුව ඇතුළු සමස්ත බල දේශපාලන පද්ධතියම මහජන සම්මුතියට පටහැණි බව යළි තහවුරු කළ යුතු නැත. එසේ නම් පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව නොසලකා හැර නව සමාජ සම්මුතියක් නිර්මාණය කළ නොහැකි ද? මෙම අධ්‍යයන පත්‍රිකාව තුළ පර්යේෂකයා විසින් සාකච්ඡා කිරීමට උත්සහ කරන ලද්දේ මෙම කේන්ද්‍රීය ගැටලුවයි. පවතින පද්ධතිය අහෝසි කිරීමට නම් එම පද්ධතිය පූර්ණ වශයෙන් නොසලකා හැර නව පද්ධතියක් ස්ථාපිත කළ යුතුය. එසේ නම් පාර්ලිමේන්තුව තුළ නොවන මහජන කවුන්සිලයක් තුළ නව ජනතාවාදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කළ යුතුය. එය එක්තරා ආකාරයට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විප්ලවයකි. එලෙස බිහිවන නව සමාජ සම්මුතිය ජනතාවාදී මූලික නියාමයක ප්‍රතිඵලයකි. කෙල්සන් දක්වන පරිදි ‘සාර්ථක විප්ලවයකින් පසුව පැරණි ව්‍යවස්ථාව සහ ඒ මත පදනම් වූ නීති ක්‍රියාත්මක වන බව කිසිදු නීති විශාරදයකු තර්ක කරන්නේ නැත.’ එසේ නම්, ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන අරගලය ඉදිරියේ පවතින ඓතිහාසික අභියෝගය වන්නේ මෙම ජනතා විප්ලවය (People’s Revolution) සාර්ථක කරගැනීමය. සාර්ථක විප්ලවයක නීත්‍යානුකූලත්වය (Legality) හෝ සුජාතභාවය (Legitimacy) නීතිය ඉදිරියේ ප්‍රශ්නගත වන්නේ නැත.